

Επιτήρηση της Υγείας των Εργαζομένων Θεσμικό Πλαίσιο

Αθανάσιος Αθανασίου
Σύμβουλος Ιατρός Εργασίας
Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας

Περιεχόμενα

- Ιστορικό.
- Επιτήρηση της υγείας – στόχοι.
- Κανονισμοί για την επιτήρηση της υγείας.
- Κανονισμοί για την γνωστοποίηση επαγγελματικών ασθενειών.
- Κανονισμοί για τις πρώτες βοήθειες στην εργασία.

Θεσμικό Πλαίσιο στην Κύπρο - Ιστορικό

- Ο περί γνωστοποίησης Εργατικών Ατυχημάτων και Επαγγελματικών ασθενειών Νόμος του 1953.
- Ο περί εργοστασίων Νόμος του 1956 και ειδικοί Κανονισμοί (γεωργικά φάρμακα και επικίνδυνες ουσίες).
- Οι περί μεταλλείων και λατομείων (πρόληψη πνευμονοκονιάσεως) Κανονισμοί του 1961 έως 1984
- Οι περί Αμιάντου (Ασφάλειας Και Υγεία Προσώπων στην Εργασία) Νόμος του 1993 και σχετικοί Κανονισμοί.
- Οι περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία Νόμοι του 1996 έως (Αρ.2) του 2015 και σχετικοί Κανονισμοί

Ειδικοί Κανονισμοί - Επίβλεψη της Υγείας

- Αμίαντος
- Χημικοί Παράγοντες
- Καρκινογόνοι και Μεταλλαξιογόνοι Παράγοντες
- Βιολογικοί Παράγοντες
- Οθόνες Οπτικής Απεικόνισης
- Θόρυβος
- Κραδασμοί
- Εξορυκτικές βιομηχανίες
- Τεχνητή Οπτική Ακτινοβολία
- Ηλεκτρομαγνητικά πεδία

Οι περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία Νόμοι του 1996 έως (Αρ.2) του 2015

- Άρθρο 41. Ο θεσμός του Συμβούλου Ιατρού Εργασίας ο οποίος προσδιορίζει το πλαίσιο επιτήρησης της υγείας των εργαζομένων και παρακολουθεί τα αποτελέσματα της επιτήρησης της υγείας στην οποία προβαίνει ο εργοδότης.
- Άρθρο 42. Ο θεσμός του εξετάζοντα ιατρού ο οποίος διενεργεί τις ιατρικές εξετάσεις που καθορίζονται από τον Νόμο ή που προκύπτουν από την εκτίμηση του κινδύνου.

Εξετάζοντες ιατροί

Σύμφωνα με το άρθρο 42 του Νόμου οι ιατρικές εξετάσεις για σκοπούς επίβλεψης της υγείας των εργαζομένων διενεργούνται :

- από ιατρούς με ειδικότητα στον κλάδο της ιατρικής της εργασίας όπως καθορίζεται στους περί Ιατρών (Ειδικά Προσόντα) Κανονισμούς ή
- από άλλους προσοντούχους ιατρούς ειδικότητας της οποίας θα καθορίζεται με σχετικό Διάταγμα του Υπουργού.

Μελέτες για την Επιτήρηση της Υγείας

- Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, Πρόγραμμα Riact 1970-1980
- Δρ. Στέλιος Παπαδόπουλος
- Dr. Krishnan (UK) 1995
- Dr. Carter (UK) 1997
- Dr. Englund (SE) 2004 (αναλυτική μελέτη για την εγκαθίδρυση και λειτουργία συστήματος επιτήρησης της υγείας των εργαζομένων στην Κύπρο και σχεδίου δράσης)

Σχέδιο Δράσης

Βασικοί Άξονες του σχεδίου δράσης:

- Ετοιμασία και εφαρμογή ειδικών Κανονισμών για την επιτήρηση της υγείας των εργαζομένων και Υπουργικών Διαταγμάτων για τις ιατρικές εξετάσεις σε συγκεκριμένες επαγγελματικές δραστηριότητες.
- Επιμόρφωση και η εκπαίδευση των ιατρών στον τομέα της ιατρικής της εργασίας.
- Δημιουργία ενός συστήματος αναγγελίας και καταγραφής επαγγελματικών ασθενειών.
- Κατάρτιση εργαζόμενων ως πρώτοι βοηθοί στους χώρους εργασίας.
- Εφαρμογή προγραμμάτων προαγωγής της υγείας στην εργασία.

Επιτήρηση της Υγείας

Η επιτήρηση της υγείας είναι ένα σύστημα διαρκούς ελέγχου της υγείας των εργαζομένων το οποίο περιλαμβάνει τη διενέργεια ιατρικών εξετάσεων για τον συστηματικό εντοπισμό βλαπτικών επιδράσεων στην υγεία των εργαζομένων και τον καθορισμό των διορθωτικών μέτρων στον χώρο εργασίας που χρειάζεται να ληφθούν.

Στόχοι της Επιτήρησης της Υγείας

- Παρεμβάσεις αντιμετώπισης των βλαπτικών παραγόντων στο χώρο εργασίας με στόχο την αποφυγή έκθεσης σε αυτούς (Πρωτογενή πρόληψη).
- Προσυμπτωματική διάγνωση παθήσεων που προκαλούνται από κινδύνους του εργασιακού περιβάλλοντος. (Δευτερογενή πρόληψη).
- Εκτίμηση του βαθμού έκθεσης των εργαζόμενων σε βλαπτικούς παράγοντες.
- Καθορισμός και εφαρμογή προληπτικών και προστατευτικών μέτρων.

Στόχοι της Επιτήρησης της Υγείας

- Πρώιμη διάγνωση συμπτωματικών περιπτώσεων επαγγελματικής παθολογίας και η έγκαιρη έναρξη θεραπευτικής αντιμετώπισης τους
- Εκτίμηση της καταλληλότητας των εργαζομένων να εκτελούν συγκεκριμένες εργασίες.
- Υποδείξεις για το είδος της εργασίας για μείωση των επιπτώσεων στην υγεία ή και της αναπηρίας που έχουν εκδηλωθεί (τριτογενή πρόληψη).
- Προσαρμογή του εργασιακού περιβάλλοντος στην κατάσταση υγείας των εργαζομένων (Τεταρτογενή πρόληψη).

Στόχοι της Επιτήρησης της Υγείας

- Εκπαίδευση και επιμόρφωση των εργοδοτούμενων για τους βλαπτικούς παράγοντες.
- Εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης και προαγωγής της υγείας στην εργασία.
- Διενέργεια εμβολιασμών για την προστασία από βιολογικούς παράγοντες.
- Ένταξη και επανένταξη ατόμων με ειδικές ανάγκες.
- Συνολική αποτίμηση της κατάστασης της υγείας των εργαζομένων

Περιοδικότητα ιατρικών εξετάσεων

- Επισκέψεις κατά την πρόσληψη και πριν την τοποθέτηση στην εργασία.
- Περιοδικές επισκέψεις η συχνότητα των οποίων καθορίζεται από το είδος του βλαπτικού παράγοντα και την ηλικία.
- Επισκέψεις μετά από ατύχημα και ασθένεια.
- Αυθόρμητες επισκέψεις

Οφέλη Επιτήρησης της Υγείας

- Βελτίωση των συνθηκών και του περιβάλλοντος εργασίας.
- Πρόληψη ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών.
- Πρόληψη επιδείνωσης κοινών νοσημάτων.
- Μείωση του απουσιασμού των εργαζομένων
- Αύξηση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων και ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων
- Μείωση του κόστους για την περίθαλψη στα συστήματα υγείας

Οι περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (Επιτήρηση της Υγείας) Κανονισμοί του 2017

Κανονισμοί για την Επιτήρηση της Υγείας των Εργαζομένων

Στόχος των Κανονισμών είναι ο καθορισμός των διαδικασιών και του πλαισίου λειτουργίας του συστήματος επιτήρησης της υγείας των εργαζομένων στην Κύπρο. Καθορίζονται οι υποχρεώσεις των εργοδοτών, των εξετάζοντων ιατρών και των εργοδοτούμενων έτσι ώστε να τεθεί μια λειτουργική βάση για την επιτήρηση της υγείας των εργαζομένων στην Κύπρο.

Βασικές πρόνοιες των Κανονισμών

- Γενικές Διατάξεις (τίτλος, ερμηνεία)
- Υποχρεώσεις των εργοδοτών
- Υποχρεώσεις και αρμοδιότητες των εξετάζοντων ιατρών
- Υποχρεώσεις και δικαιώματα εργοδοτούμενων προσώπων
- Ποικίλες διατάξεις (έκδοση Υπουργικών Διαταγμάτων για ιατρικές εξετάσεις)
- Παράρτημα (αρχείο επιτήρησης της υγείας)

Υποχρεώσεις εργοδοτών

- Να διασφαλίζουν επιτήρηση της υγείας των εργοδοτούμενων τους.
- Να συμβάλλονται με εξετάζοντα ιατρό.
- Να διασφαλίζουν ότι οι ιατρικές εξετάσεις των εργοδοτούμενων τους θα εκτελούνται πριν την ανάληψη των καθηκόντων τους και σε τακτά χρονικά διαστήματα.
- Να παρέχουν τις απαραίτητες διευκολύνσεις στον εξετάζοντα ιατρό.
- Να εφαρμόζουν τα μέτρα που υποδεικνύονται από τον εξετάζοντα ιατρό.

Υποχρεώσεις Εργοδοτών

- Να παρέχουν στοιχεία στον Επιθεωρητή ή και στον Σύμβουλο Ιατρό Εργασίας.
- Να διαβουλεύονται με τους εργοδοτούμενους ή και με τους αντιπροσώπους ασφάλειας.
- Να ενημερώνουν τον εξετάζοντα ιατρό για τις απουσίες λόγω ασθενειών.
- Να διασφαλίζουν ότι οι εργοδοτούμενοι κατέχουν ιατρικό πιστοποιητικό καταλληλότητας εκεί όπου απαιτείται.
- Να μεριμνούν ότι ο εξετάζοντας ιατρός τηρεί όλες τις υποχρεώσεις του.
- Να καλύπτουν το κόστος επιτήρησης της υγείας.

Υποχρεώσεις εξετάζοντων ιατρών

- Να διενεργούν τις αναγκαίες ιατρικές εξετάσεις.
- Να γνωρίζουν τις συνθήκες και το περιβάλλον εργασίας.
- Να εκτιμούν την κατάσταση της υγείας του εξεταζόμενου εργοδοτούμενου.
- Να συνεργάζονται με άλλα πρόσωπα.
- Να συνεργάζονται με τον προσωπικό ιατρό του εξεταζόμενου εργοδοτούμενου.

Υποχρεώσεις εξετάζοντων ιατρών

- Να εκτιμούν την καταλληλότητα για εργασία.
- Να παρέχουν υποδείξεις και συμβουλές στον συμβαλλόμενο εργοδότη (τήρηση του ιατρικού απόρρητου).
- Να παρέχουν στοιχεία στον Επιθεωρητή ή και στον Σύμβουλο Ιατρό Εργασίας (ανώνυμα και συλλογικά).
- Να τηρούν αρχείο επιτήρησης της υγείας.
- Να ζητούν ενημέρωση για τους παράγοντες κινδύνου και αλλαγές στις δραστηριότητες εργασίας.

Εργοδοτούμενα Πρόσωπα

- Να συνεργάζονται με τον εργοδότη τους, τον εξετάζοντα ιατρό, με οποιοδήποτε άλλο προσοντούχο πρόσωπο, τον Επιθεωρητή και τον Σύμβουλο Ιατρό Εργασίας.
- Να ενημερώνονται για τα αποτελέσματα των ιατρικών εξετάσεων και της αξιολόγησης της υγείας τους καθώς και για τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται στο χώρο εργασίας τους.
- Να εξασφαλίσουν αντίγραφο των αποτελεσμάτων των ιατρικών εξετάσεων που τους αφορούν προσωπικά όταν το ζητήσει από τον εξετάζοντα ιατρό.

Έκδοση Διαταγμάτων για ιατρικές εξετάσεις

Το Διάταγμα δύναται να καθορίζει:

- την επαγγελματική δραστηριότητα ή τον παράγοντα κινδύνου για τον οποίο απαιτείτε επιτήρηση της υγείας των εργοδοτούμενων.
- τις ελάχιστες ιατρικές εξετάσεις στις οποίες πρέπει να υποβάλλονται οι εργοδοτούμενοι.
- την περιοδικότητα εκτέλεσης των ιατρικών εξετάσεων.
- Τις θέσεις εργασίας/δραστηριότητες για τις οποίες απαιτείτε πιστοποιητικό καταλληλότητας και τη χρονική διάρκεια του.

Διατάγματα για ιατρικές εξετάσεις

- Αρχικά θα εκδοθούν δύο Υπουργικά Διατάγματα για ιατρικές εξετάσεις στους λιμενεργάτες και τους εργαζόμενους που εκτελούν εργασίες με μόνωση ή επάλειψη αμιάντου.
- Σταδιακή εισδοχή στο σύστημα περισσότερων Υπουργικών Διαταγμάτων για ιατρικές εξετάσεις και σε άλλες επαγγελματικές κατηγορίες ή διεργασίες που θα τύχουν συμφωνίας με τους κοινωνικούς εταίρους (αναρριχητές, ορυχεία και λατομεία).

Διάταγμα για τις εργασίες με αμίαντο

- Εφαρμόζει για τις εργασίες με μόνωση ή επάλειψη αμιάντου.
- Καθορίζει τις απαραίτητες ιατρικές εξετάσεις (γενική κλινική εξέταση, σπυρομέτρηση και ακτινογραφία θώρακα με πλάγιο προφίλ).
- Καθορίζει την περιοδικότητα πριν την έναρξη των εργασιών, σε χρονικά διαστήματα όχι μεγαλύτερα από 3 έτη (ακτινογραφία θώρακα στην έναρξη και κάθε 5 έτη) και μετά το πέρας της εργασίας.
- Καθορίζει την έκδοση πιστοποιητικού καταλληλότητας χρονικής διάρκειας που να μην υπερβαίνει τα 3 έτη

Διάταγμα για τους λιμενεργάτες

- Εφαρμόζει στους χειριστές ανυψωτικών συσκευών, των περονοφόρων οχημάτων και σε εργοδοτούμενους που ασχολούνται ή θα ασχοληθούν με φορτοεκφορτώσεις και χειρωνακτική διακίνηση φορτίων.
- Καθορίζει τις αναγκαίες ιατρικές εξετάσεις (γενική κλινική εξέταση, εξέταση όρασης, εξέταση ακοής, σπιρομέτρηση και ακτινογραφία θώρακα).
- Καθορίζει την περιοδικότητα των εξετάσεων πριν την έναρξη των εργασιών, σε χρονικά διαστήματα όχι μεγαλύτερα από 2 έτη (ακτινογραφία θώρακα στην έναρξη και κάθε 5 έτη).

Οι περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (Γνωστοποίηση Επαγγελματικών Ασθενειών) Κανονισμοί του 2007

Γνωστοποιήσιμη επαγγελματική ασθένεια

Γνωστοποιήσιμη είναι οποιαδήποτε επαγγελματική ασθένεια η οποία περιλαμβάνεται στον κατάλογο Παραρτήματος I, ή στον κατάλογο του Παραρτήματος II όταν έχει αποδειχθεί η προέλευση και ο επαγγελματικός της χαρακτήρας, αλλά και οποιαδήποτε άλλη ασθένεια του Παραρτήματος II όταν υπάρχει υποψία ότι είναι επαγγελματικής προέλευσης.

Υπεύθυνο πρόσωπο

Ο εργοδότης όταν πιστεύει, ή υποπτεύεται, ή κατέχει ιατρική βεβαίωση, ή πληροφορείτε από ιατρό για ασθένεια σε εργοδοτούμενο του πρόσωπο. (Καν. 3)

Το αυτοεργοδοτούμενο πρόσωπο το οποίο πιστεύει, ή υποπτεύεται, ή πληροφορείται από ιατρό ότι έχει προσβληθεί από ασθένεια. (Καν.4)

Όταν το αυτοεργοδοτούμενο πρόσωπο είναι ανίκανο να τη γνωστοποιήσει πρέπει η ασθένεια να γνωστοποιείται από μέλος της οικογένειας του.

Υπεύθυνο πρόσωπο

Ο ιατρός ο οποίος διαγιγνώσκει, ή πιστεύει ότι εργοδοτούμενο πρόσωπο πάσχει από ασθένεια, ή όταν εκδίδει πιστοποιητικό θανάτου για εργοδοτούμενο ο οποίος έπασχε από ασθένεια, ή πιστεύει, ή υποπτεύεται ότι έπασχε από ασθένεια.
(Καν. 6)

Όταν τούτο είναι εφικτό ο ιατρός υποδεικνύει σε ποιο από τα Παραρτήματα I, ή II κατατάσσεται η ασθένεια.

Υπεύθυνο πρόσωπο

Ο Διευθυντής των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων για στοιχεία που αφορούν παροχές επιδομάτων σωματικής βλάβης, σύνταξης αναπηρίας, ή παροχών θανάτου και οποιοσδήποτε δημόσιος ή ιδιωτικός οργανισμός ο οποίος συλλέγει στοιχεία για ασθένειες. (Καν.8, 9)

Γνωστοποίηση σε εγκεκριμένο έντυπο

Έντυπο εργοδότη/αυτοεργοδοτούμενου/άλλου προσώπου: περιλαμβάνει τα στοιχεία του υπεύθυνου για την γνωστοποίηση, τα στοιχεία του χώρου εργασίας όπου συνέβηκε το περιστατικό, τα στοιχεία του παθόντα και την περιγραφή της ασθένειας.

Έντυπο Ιατρού: περιλαμβάνει τα στοιχεία του ιατρού, τα στοιχεία του εργοδότη και του χώρου εργασίας όπου εκδηλώθηκε το περιστατικό, τα στοιχεία του παθόντα και την περιγραφή της ασθένειας.

Οι περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (Πρώτες Βοήθειες) Κανονισμοί του 2009

Τι ρυθμίζουν οι Κανονισμοί

- Την υποχρέωση που έχει κάθε εργοδότης να εκτιμά τις ανάγκες του σε εξοπλισμό πρώτων βοηθειών. Ελάχιστα απαιτούμενα υλικά του κιβωτίου πρώτων βοηθειών που πρέπει να υπάρχει σε κάθε χώρο εργασίας.
- Την υποχρέωση που έχει κάθε εργοδότης να εκτίμα τις ανάγκες του σε πρώτους βοηθούς και αρμόδια πρόσωπα στους χώρους εργασίας λαμβάνοντας υπόψη του την γραπτή εκτίμηση των επαγγελματικών κινδύνων και άλλους παράγοντες που σχετίζονται με την φύση των εργασιών.

Τι ρυθμίζουν οι Κανονισμοί

- Την παροχή κατάλληλων χώρων πρώτων βοηθειών.
- Το θέμα της ποινικής ή αστικής ευθύνης του πρώτου βοηθού.
- Την παροχή προγραμμάτων κατάρτισης στις πρώτες βοήθειες από πρόσωπα τα οποία εγκρίνονται με ή χωρίς όρους από τον Αρχιεπιθεωρητή.

Τι λαμβάνει υπόψη του ένας εργοδότης

- Τη γραπτή εκτίμηση και αξιολόγηση των κινδύνων στους χώρους εργασίας.
- Την ύπαρξη ειδικών κινδύνων στους χώρους εργασίας π.χ. επικίνδυνες τοξικές ουσίες, επικίνδυνα μηχανήματα και εξοπλισμοί, επικίνδυνες εργασίες, εργασίες με ζώα κ.ά.
- Την ύπαρξη χώρων όπου εφαρμόζονται ειδικά προληπτικά και προστατευτικά μέτρα π.χ. ερευνητικά και διαγνωστικά εργαστήρια.

Τι λαμβάνει υπόψη του ένας εργοδότης

- Το μέγεθος του υποστατικού ή της εγκατάστασης του.
- Τις κτηριακές του εγκαταστάσεις.
- Τον αριθμό και τη διασπορά των εργοδοτούμενων του.
- Τη διεξαγωγή των εργασιών σε βάρδιες.
- Τη διεξαγωγή των εργασιών σε απομονωμένες περιοχές ή μακριά από τα υποστατικά ή τις εγκαταστάσεις του εργοδότη.

Προγράμματα κατάρτισης στις πρώτες βοήθειες στην εργασία

- Εκπαίδευση στις πρώτες βοήθειες στην εργασία διάρκειας 18 ωρών.
- Εκπαίδευση στις πρώτες βοήθειες στην εργασία-επείγοντα περιστατικά διάρκειας 6 ωρών.

Κριτήρια Παροχέα

- Διαθέτει έδρα στην Κύπρο
- Εξασφαλίζει συνεργασία για τεχνική υποστήριξη από επιστημονικό φορέα αναγνωρισμένο από την αρμόδια αρχή της χώρας του στην οποία εδρεύει ή από άλλο εγκεκριμένο Παροχέα
- Κατέχει πιστοποιητικό εγγραφής από τον Έφορο Εταιριών και Επίσημο Παραλήπτη, όταν πρόκειται για εταιρία.
- Διαθέτει επικαιροποιημένα εγχειρίδια εκπαίδευσης των προγραμμάτων κατάρτισης στις πρώτες βοήθειες στην εργασία και των προγραμμάτων εκπαίδευσης εκπαιδευτών και εξεταστών, σύμφωνα με όσα ισχύουν σε Ευρωπαϊκό και Διεθνές επίπεδο.

Κριτήρια Παροχέα

- Έχει υπό τον έλεγχο του τουλάχιστον δύο (2) εκπαιδευτές και δύο (2) εξεταστές και λειτουργεί σύστημα αξιολόγησης του έργου και της ικανότητας τους.
- Διαθέτει εξοπλισμό εκπαίδευσης που απαιτείται σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή και Διεθνή Πρακτική.
- Εφαρμόζει ωρολόγιο και αναλυτικό πρόγραμμα των προγραμμάτων κατάρτισης στις πρώτες βοήθειες
- Εφαρμόζει διαδικασίες τελικής αξιολόγησης των προγραμμάτων κατάρτισης στις πρώτες βοήθειες και της εκπαίδευσης εκπαιδευτών και εξεταστών.
- Εφαρμόζει σύστημα αξιολόγησης της ποιότητας της εκπαίδευσης των εκπαιδευομένων.
- Τηρεί σύστημα λειτουργίας αρχείων.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας